

A feszültségoldás jegyében...

Néhány szó a Magyar Bibliatársulat kiadványairól

A Brit és Külföldi Bibliatársulat kényszerű, politikai betiltása és hazánkban parancsszóra történő távoztása után 1949-ben megalakult a Magyar Bibliatanács. Az új szervezetnek az volt a feladata, hogy a magyar protestáns egyházak híveit kellő számú Bibliával lássa el.

Az időközben Magyar Bibliatársulati Alapítvánnyá formálódott intézményt napjainkban tizennégy protestáns és ortodox egyház támogatja felelős munkájában. A társulat eleinte a Károli-Biblia revideált fordítását adta közre és terjesztette az ötvenes évek zordon esztendeiben is, majd 1975-ben elkészült az új fordítású magyar nyelvű Biblia, amelyet ma gyülekezeteink többsége használ. A több évtizedig tartó munkában protestáns egyházaink legkiválóbb biblikus professzorai, a héber és a görög nyelvben járatos lelkészei vettek részt a fordítók alázatával és felelősségével. Napjainkban is folyik egy – a nyelvünk változása és a szavak jelentéstartalmának árnyalati különbözősége miatt szükséges – fordítási revízió (felülvizsgálat).

A Magyar Bibliatársulat tagja az Egyesült Bibliatársaságnak

(United Bible Society), amelynek székhelye Angliában van, s hatévenként tartja világgyűlését, ez évben éppen a dél-koreai Szöulban. Az egész világon folyó missziói munka Bibliával történő támogatása kiváltképp feladatai közé tartozik. A szervezet figyelemmel kíséri az egyes országokban működő társulatainak munkáját, szakértelemmel segíti a fordítás tudós szolgálatát, és gyakran anyagi támogatást is ad a Biblia kiadásához, hogy az előállítási költségeknél jóval olcsóbban juthassanak hozzá testvéreink. Egy már több évtizeddel ezelőtt, egy hívó protestáns házaspár (Olivier Béguin és neje) által létrehozott londoni, nagy értékű alapítvány kamatai is ezt a célt szolgálják.

Napjainkban a teljes Biblia 371 nyelven olvasható, az Újszövetséget külön 960 nyelven adták ki, egyes könyveket pedig 2233 nyelvre fordítottak le és terjesztettek.

Így érkezünk el a Magyar Bibliatársulat azon törekvéséhez, hogy a határainkon túl élő magyar testvéreinknek is biztosítsunk elegendő Szentírást. Ez a lehetőség a legnehezebb időkben is teljesült, ha az illető államok ké-

szek voltak a Biblia bevitelére az adott országba. Napjainkra ezek a politikai barikádok eltűntek. Tapasztaltuk azonban, hogy szükség mutatkozik kétnyelvű Szentírára. Így került sor eleinte magyar-német, majd magyar-angol, később pedig magyar-román és magyar-szlovák nyelvű Újszövetség kiadására. Az egyes országokban működő bibliatársulatokkal való jó kapcsolat tette lehetővé Romániába és Szlovákiába való kivitelüket és szétosztásukat híveink és az érdeklődők között, mindegyiket négy-négyezer példányban. De jutott a hazánkban élő nemzetiségieknek is, például Békéscsábára, Szarvasra és így tovább.

Napjainkban a magyar-szlovén nyelvű Újszövetség kiadásán fáradozunk. Kettős cél vezet bennünket. Egyfelől minél többen ismerjék meg Jézust, a mi Urunkat, másfelől a különböző nemzetiségekhez tartozó keresztények éljék át a Krisztusban való összetartozás örömét és a válaszfalak leomlását egymás kultúrájának kölcsönös elfogadásában. Igaz a régi megállapítás: imádkozni és számolni csak anyanyelvén tud az ember teljes biztonsággal...

D. SZEBIK IMRE

Vetítés és valóság

Az elmúlt hetekben nagy visszhangot váltott ki a magyar mozikban bemutatott, *Báthory Erzsébet*ről szóló film. Az óriási költségvetéssel készült alkotás nem kisebb feladatra vállalkozik, mint hogy igazságot szolgáltatson a grófnő ügyében. A szépsége érdekében vérben fürdő főnemes legendája kedvelt témája a ponyvairodalomnak, a történel-

ménységünk, mint hogy a magyarországi és a szlovákiai evangélikusok képesek a kölcsönösség jegyében támogatni országaikban a kisebbségi nyelv használatát. A nyugati magyarság körében annyi szép példa ismert a jó gyakorlattá vált többnyelvűségre. Finnek és svédok, németek és dánok, Svájc és Kanada polgárai képesek a

mi hűség a háborzongató, s így olvasó- és nézőcsalogató vád háttérben általában nem szokott érvényre jutni. *Juraj Jakubisko* rendező úgy igyekszik cáfolni a vádat, hogy látomászerűen mégiscsak becsempészi azokat filmjébe, ugyanakkor a valóságban *Thurzó György* nádor és a bécsi udvar intrikájaként láttatja a vádemelés tényét.

A magyarországi kritikák a legtöbb esetben azonban nem is a történelmi tényekkel, még csak nem is a film művészi színvonalával foglalkoztak, hanem azon keseregtek, hogy a film gyakorlatilag magyar közreműködők nélkül készült. A fanyalgás olyan szempontból érthető, hogy valóban sajnálatos a nagy formátumú, kosztümös, a magyar történelem fejezeteit feldolgozó hazai filmek látványos hiánya. Ám ha arra gondolunk, hogy az elmúlt év legnézettebb szlovák filmjében a magyar történelem egy fordulatos szakaszáról van szó, hogy a filmből világosan kiderül: a szlovákiai tájakon valaha a magyar történelem eseményei játszódtak, akkor nehéz a fanyalgással mit kezdeni, illetve az okát egész másutt kell keresni. Az ok véleményem szerint nem más, mint az elmúlt időszakban megromlott magyar-szlovák viszony, a szlovákiai nyelvtörvény bevezetésének következtében kialakult érthetően rossz magyarországi közhangulat.

Többször elhangzott már, hogy nekünk, magyarországi evangélikusoknak sajátos érdekeltége van az ügyben. Hármasként magyar-német-szlovák nemzetiségi gyökereink tudatában nem lehetünk másban érdekeltek, mint a magyar-szlovák viszony javításában. Ugyanakkor persze nagy figyelemmel követjük a hitüket magyar anyanyelvükön megélni kívánó hitsorsosaink helyzetét. Azt szeretnénk, hogy szülőföldjükön valóban otthon érezhessék magukat, ahogy tették ezt őseik évszázadokon át. Nem lehet más re-

nyelvi tolerancia törvényi biztosítására, őszinte megelégsére. Miért lenne ez Magyarország és Szlovákia, két európai uniós tagállam esetében lehetetlen? Lássuk be: nem ilyen ellentétekre számítottunk, amikor az EU-tagságra készülve értékközösségről, a határok lebontásáról beszéltünk.

S ha a politikai valóság, a választási kampányok heve – különösen a szlovákiaié – már mostanság is az ellentétek feloldását gátló kijelentéseket produkál, mi, magyarul vagy magyarul is beszélő evangélikusok veszíthetjük el utoljára a javítás lehetőségébe vetett bizodalunkat. Reménységünk arra is irányul, hogy a nyáron Stuttgartban sorra kerülő lutheránus világgyűlés valóban testvéri lelkülettel tud számos égető kérdéstről eszmét cserélni. Még inkább bízunk azonban abban, hogy a szlovákiai testvéreink által a zsolnai zsinat négyszázadik évfordulójának megünneplésére rendezendő június végi találkozó valóban közös ünnep lehet. A Thurzó György által elnökölt szinódus tette meg annak idején az első lépést a magyarországi evangélikus egyház-szervezet kialakítására, így ez évi zsolnai összegyűlézésünk szép alkalma lehet lutheránus keresztény közösségünk megelégsére.

A kora nyári konferencia és az ige hirdetési alkalmak természetesen aligha számolhatnak akkora érdeklődéssel, mint a *Báthory Erzsébet*ről szóló szlovák film. Thurzó György történelmi és egyháztörténelmi szerepéről alkotott képünk persze tovább élesedhet, ám a találkozás célja messze nem az, hogy pusztán színesben és széles vásznon vetítsünk a közös történelem fontosságáról, hanem sokkal inkább az, hogy a szürke hétköznapok hitéletében biztosítsuk egymás megbecsülését, sajátosságainak elfogadását – a világi törvényesség és a felebaráti szeretet jegyében.

PRÓHLE GERGELY

Csúry István a Királyhágómelléki Református Egyházkerület új püspöke

2010. január 16-tól a tavaly novemberben megválasztott új püspök, Csúry István irányítja a nagyváradi székhelyű egyházkerületet. Az új püspök 1998-ban lett az egyházkerület generális direktora, 2000-ben választották főjegyzővé, 2007 óta a püspök helyettesi tisztséget töltötte be. Királyhágómelléki püspökként közel kétszázéves református hívő főpásztor lesz. Tótkés László utódja a hagyományok folytatását és a missziós munka, a szegények, betegek, hajléktalanok megsegítésének erősítését tervezi. Az alábbiakban székfoglaló ige-hirdetésének egy részlete olvasható.

„Legyen ez a nap a reménység megújulásáé, hogy a következő nemzedékek javára sáfárkodhassunk hagyatékainkkal, ősi iskoláinkkal és új intézményeinkkel. Nem tűrhetjük, hogy megszüntessenek egyetlen óvodai csoportot vagy iskolai osztályt sem. Gyermkeinket és ifjainkat egészséges, boldog emberekké neveljük. Legyen ez a nap az új jelekért való könyörgés alkalma. Krisztus bátorít, amikor azt mondja, hogy ördögöket űznek az ő nevében az ige hirdetőik. A sátán diabolizáló erőit a megnyomorított lélek-test-szellem emberében vissza lehet fogni a lelkigondozás Krisztust hívő alkalmazásával.

Gyógyító egyházaknak kell len-

nünk. Ez a kötelességünk, de ez a szabadságunk is, mert Isten jelet ígér. Betegségeinket ő viseli, és fájdalmainkat ő hordozza, de a hit tulajdonosainak azt ígéri, hogy betegekre vetik kezeiket, és meggyógyulnak. Erre a jelle vágyakozva feleletet kell adnunk. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület színes és gazdag szolgálati területét ebbe az irányba látjuk fejleszhetőnek. Szegények és betegek sokaságát, sokszor reménytelen állapotba került testvéreink helyzetét látva kezdeményezzük egyházkerületünk imádkozó gondnoksága mellett egy saját biztosítási rendszer kiépítését, valamint az első partiumi református kórház sürgős megvalósítását.

Számítunk az egységes magyar református egyházra, az Európai Unióra, mind Románia, mind Magyarország szenátorainak, képviselőinek, kormányai felelős minisztereinek, a Segítő Jobb Alapítvány vezetőinek, megyeink és városaink előljáróinak anyagi és erkölcsi támogatására. Nemzetünk Nyugat-Európában és az óceánokon túl otthont választó fiait, hitünk cselédjeit, vagy csak

egyszerűen a magyarságért tenni vágyókat ez alkalommal megszólítjuk, és segítségüket kérjük.

Megköszönjük a jelenléttel is kifejezett együttgondolkodás és megvalósítás szándékát. Bizalommal tekintünk történelmi egyházainkra, amelyek püspökei és papjai a hívőkkel együtt kedvezményezettjei a mennyben értünk közbenjáró Krisztusnak, akitől még mindig nyerünk annyi energiát, hogy egymás kezét megfogjuk, és egymás hitéből merített erővel szembenézzünk a pokoli mélységekkel, a halállal, a pusztítóval és mindennel, ami életünket veszélyezteti.

Kedves Testvéreim! Krisztus Jézus meghív bennünket arra a helyre, ahol a menny érintkezik a földdel, ahol Isten mindig együtt van az emberrel. Isten most is meghívott bennünket, hogy ünnepeljük az anyaszentegyház jövőjét, hogy gyarapítsuk engedelmesen, a ránk bízott munkával Krisztus testét. Igét ajándékoz, és rengeteg csodát kínál. Vele egy helyen leszünk az új ember, Krisztusnak tetsző új nyelven beszélő közösségben, az általa ajándékozott új életben.”

„Sokszor a diákok kérésein keresztül hív meg Isten egy-egy feladatra”

Beszélgetés Papp Eszter hitoktatóval

Vajon hogyan érheti el egy középiskolai hittantanár a mai társadalomban, hogy mondandóját a kamaszkorú diákok ne tartsák pusztába kiáltott szó-nak? Papp Esztert is ez a kérdés foglalkoztatta, amikor egy hittanórán hirtelen megszületett benne a felismerés. Egy nemes vállalkozásról és a „nagykorúsító” hagyomány kialakulásáról beszélgettünk a református hitoktatóval.

– Melyek voltak életének fontos állomásai?

– Harminc éve vagyok a pedagógusi pályán. Először óvónőként tapasztaltam meg a gyermekek őszinte ragaszkodását, majd óvónőképzősökkel kedveltettem meg mindezt a főiskolán, ahol lassanként a hitoktatás is bekerülhetett a tananyagba. Református lelkészgyermekként ez azért töltött el különösen jó érzéssel, mert én még megéltem azt, amikor az efféle származás nem járt előnyökkel...

Teológiai végzettségemnek köszönhetően később a hitoktatás lett a fő feladatomban és mondhatni hivatásomban. Továbbra is több korszályt taníthatok a legérzékenyebb lelkületű kisgyermekektől az egészen nagyokig „juhászbojtárként”, ahogy Gyököcsy Endre mondja. Nagyon értékes, érző, értelmes és jó nevelésben részesült gyermekeket tanítok a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban és a Kálvin Téri Református Egyház köztség gyülekezeti hittanóráin, amiért csak köszönetet mondhatok kollégáimnak, vezetőimnek és a szülőknek.

– Hogyan jött az ötlet, hogy hátrányos helyzetű gyermekeket látogassanak meg budapesti diákokkal?

– Sokszor tapasztalom azt, hogy a gyermekek kérésén keresztül Isten szólít meg egy-egy feladatra. Így történt ez a tizedik osztályosok egy hittanóráján is, amikor Pál apostol korinthusi leveleiről tanultunk, és az ismert sorokhoz – a szeretet himnuszához – érve megkérdezték, hogy mi hogyan tudnánk mindezt a gyakorlatba átültetni.

Böjte Csaba nevét mindenki ismerte már, és akkor, ezen a hittanórán meg is született az elhatározás, hogy ezeket az árvákat fogjuk meglátogatni Déván, és szeretetet, gondoskodást és némi játékot viszünk nekik.

– Hogyan zajlott a tábor? Milyen tanulságai voltak az ott-tartózkodásnak?

– Két alkalommal voltunk az említett helyen, tavaly aztán Szatmárnémetibe látogattunk. A csoportot evangélikus, katolikus és református tanulók alkották, hisz a barátok, az osztálytársak szívesen hívták egymást ebbe az úgynevezett nagykorúsító munkába. A megélt tapasztalatok által mindenki megváltozott egy kicsit. A diákok össze tudták hasonlítani saját életüket azoknak a gyerekeknek a sorsával, akikkel ott találkoztak. Mindenki megtanult

önzetlenül és fáradságot nem kímélve adni és dolgozni.

A tanulóink reggeltől estig a gyermekekkel foglalkoztak. Ha kellett, tisztába tették őket, ha kellett, mesét mondtak, vagy furdették őket. Olyanok is voltak, akiket ottlétünk alatt hoztak be, mert szüleiket autóbalesetben veszítették el. Szemtanúi voltunk annak, hogy ezek a gyermekek attól a naptól kezdve örök lakók

lesznek itt. Milyen megrendítő is volt, mikor a három kicsi árva hajnalban mellettünk kereste anyja melegségét...

Amikor a sóbányába vittem a diákokat kirándulni, csak úgy voltak hajlandóak lemenni, ha a saját zsebpénzükhöz az árvákat is levihették. Alig pihentek, és még az útra csomagolt kicsi finomságait is megosztották velük. Mégis a legtöbb, amit adhattak, a szeretet volt. Ha ezeknek a diákoknak a szüleik látták volna egy rejtett ablakon keresztül, hogy mit dolgoztak gyermekeik önként, önzetlen módon, akkor valószínűleg nem is ismertek volna rájuk. Ennek a látványa volt a fizetségünk: jómagam és a kísérő tanároké, akik egyébként rengeteget segítettek a szervezésben és a gyűjtésben.

Mi a 12. osztályban etikaórán újraértékeljük a látottakat és tapasztaltakat, és azt hiszem, hogy ezek az órák igen hitelesen és tárgyilagosan segítenek az adott témák feldolgozásában.

– Van-e terv a folytatásra? Ha igen, miképp?

– Idén a magyar határhoz közeli Gyantéra készülünk, ahol hátrányos helyzetű gyermekeket látogatunk meg. A szervezést is elkezdjük lassan. Ezt a tábort is építő jellegűnek és nevelői célzatúnak tervezzük ugyanúgy, mint az eddigieket. Remélem, hogy ezek a diákok is kedves munkatársai lesznek majd Istennek, bárhová kerülnek az életben, akik megtanulják a gyakorlatban, hogy „a szeretet nagylelkű, jóságos, a szeretet nem irigykedik, nem kérkedik”, úgy, ahogyan azt Pál apostol tanítja nekünk a Korinthusbellekhez írott levelében.

SZÜCS PETRA

LÁTTA JÉZUST

Simeon és Anna

Görögök jöttek föl a jeruzsálemi ünnepre a kérésrel: „Jézust szeretnénk látni!” (Jn 12,21) Új rovatumk olyan bibliai személyek alakját eleveníti fel, akik életük folyamán kézzelfogható módon kapcsolatba kerültek Jézussal. Ahogy korábbi biblikus rovatumk esetében, melyben különböző ó- és újszövetségi iratokat ismerhettünk meg a hívó ember szemszögéből, itt is ket-tős a cél: a teológiai ismeretterjesztés és a hitébresztés.

Simeon és Anna egyike volt azoknak, akik Jézust először látták. Mindketten a próféta-ság mesterségét űzték, ezt a zsidó „specialitást”. Szakmájukról itt csak annyit kell tudnunk, hogy az ótestamentumi társadalomban ők a papsággal együtt a királyi udvar és a katonai vezetés „párhuzamosai” voltak. Döntöttek a nép jelenéről, és tervezniük kellett a jövőjét is. S ez nem is volt olyan egyszerű, hiszen a próféták gyakran hivatkoztak Isten külön elhívására és üzenetére, amellyel rájuk bízott. S ez nem mindig egyezett a „hivatalos” vezetés véleményével. Ők viszont rendületlenül hittek abban, hogy őket Isten Lelke inspirálta.

Simeont is a próféták isteni Lelke vezette éppen akkor a templomba, amikor az újszülött Jézust bemutatták. Ő egész életén át – jó prófétautódként – hirdette a Messiás, a Megváltó eljövételét. S azt, hogy megérkezésének Isten látható békeuralma lesz a jele az egész világ számára.

Meghatottan vette karjára Mária fiát, hiszen ezzel teljesedett be legforróbb vágya: megélhette a Messiás eljöttét! Határtalan volt az öröme, érdemes volt várnia! S ebben igen sokat mondó alakká vált minden korok Messiás-várói számára. Hát nem erre kell várunk? Várjuk őt karácsonytájt, vele szenvedünk börtben és nagy-pénteken, vele örülünk feltámadásán. Ám ebben nem merült ki a várakozásunk. Mivel ő a visszajövetelét ígérte meg, a mi keresztény reménységünket is ennek rendületlen várása tartja életben. És ha ebben a várakozásban egyszerű-egyszer szíven üt bennünket (egy-egy igehirdetésen, bibliaolvasáson keresztül) az Úr szava: „... ma a te házában kell megszállnom!” (Lk 19,5) – akkor szabad lenne-e zárt ajtóval fogadni őt? Nem vagyunk ugyan próféták, de Isten Szentlelke ma is megnyithatja szívünket és értelmünket a betérni szándékozó Úr előtt!

Simeon más szempontból is fontos lehet számunkra. Rembrandt németalföldi festőnek van

egy gyönyörű képe, amelyet a halála után nyomorúságos viskója roncsai közül bányásztak ki. Simeon az Istengyermekkel a templomban a címe. Meg kell nézni a sötét képet, amelyen ott világít a kis Jézus teste, s róla árad a fény Simeon arcára, prófétai szakállára, no és a mögötte álló Anna próféta-asszony fél arcára. A festmény nemcsak Rembrandt végső hitvallását fejezi ki, hanem Simeon boldog célba érkezését is. Élete és próféta-sága végéhez érkezett. „Most bocsátod el, Uram, szolgál-

Mintha a gyermek mögött keresné valaki kezét, azért, aki ezt a kisdedet is a karjára tette. Ezért nem is néz az öreg próféta magára a gyermekre, hanem mintegy túllát, túlnéz rajta. Akárcsak Anna, aki egész életét imádkozással töltötte, hogy ebben a megragadó pillanatban elmondhassa a jó hírt azoknak, „akik várták a megváltást”.

Simeon és Anna így a tanúink, hogy nem tévedünk, ha a megszületett Messiás mögött mi is afelé nyújtjuk a kezünket, és ahhoz terjesztjük imádságunkat, akiről Jé-

dat... mert meglátták szemeim a te üdvösségedet...” – éneklí csodaszép hatyúdalában. Most már nyugdíjba küldheti, sőt végképp haza is hívhatja őt Isten. Élete értelme beteljesedett.

Simeon láttán csak ezt kérdezhettük: hányan készülünk a végső útra azzal a bizodalommal, hogy már életünkben tapasztalatokat szerezhettünk Isten üdvözítő terve megvalósulásának hozzánk érkezéséről? Boldog, aki vele együtt énekelve távozik: „...mert meglátták szemeim üdvösségedet...”

Rembrandt művének egy további érdekessége is megérdemli figyelmünket. Simeon nem a kezével ragadja meg a gyermeket, és csak a karján fekszik. A kis test alatt viszont a keze kinyitva nyúlik előre.

zus maga így beszélt: „...aki lát engem, az azt látja, aki elküldött engem. Én világosságul jöttem e világba...” (Jn 12,45–46) Ez a jézusi világosság nemcsak Simeon és Anna arcát ragyogja be, hanem mi is benne szemlélhetjük a mi Istenünket. S bár Jézus azt mondta Tamásnak, hogy „boldogok, akik nem látnak és hisznek” (Jn 20,29) – mi mégis hálásak vagyunk az ilyen hiteles tanúkért, mint Simeon és Anna. Ők kinyújtott kézzel és lélekkel fordultak Isten felé, akiről ma olyan sok rosszat mondanak, és még az emléket is szeretnék kiiktatni világunkból.

Annál inkább nagy lehetőségünk és kötelességünk, hogy egészen feléje forduljunk.

GÉMES ISTVÁN

„Mert ahogyan az eső és a hó le hull az égből, és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, termővé és gyümölcsözővé teszi, magot ad a magvetőnek és kenyert az éhezőknek, ilyen lesz az én ígém is, amely számból kijön: nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem.” (Ézs 55,10–11)

SZABÓ DEZSÓ

A magyar protestantizmus jövője

Lapunk hasábjain több ízben közöltünk már olyan írásokat, amelyek mára történelmi értékkel bírnak. Az a tanulmány, amelyből az alábbiakban részleteket közlünk, a 20. század első felében munkálkodó, a Nyugatban rendszeresen publikáló, majd annak szellemiségével később hevesen szembeálló református író, Szabó Dezső tollából való. A cikk 1921 márciusában jelent meg a *Virradat* című lapban. Bár a – nem kevéssé lobbanékony – szerző megítélése ma némileg ellentmondásos, az alábbi cikk, megírása után majdnem kilencven évvel, mégis szolgálhat tanulságokkal. Ha a két világháború közötti kor ökumenikus viszonyaira gondolunk, meglepő lehet ez az 1921-ből származó komplex megközelítés, amely a katolicizmus és a protestantizmus, illetve a különböző felekezetek viszonyára vonatkozik. A nemrégiben lezajlott ökumenikus imahét apropóján különösen is ajánljuk olvasóink figyelmébe az írást.

(...) Többször kifejtettem már, hogy a magyar protestantizmusnak kettős tartalma volt. Az egyik a múltó, a keletkezési korából előálló s az eltűnő történelmi állapotokhoz kötött. Ez ellenzéki szerepe volt a katolikus kereszténységgel szemben. Ez a szerep már teljesen a túlnőtt, tökéletlenebb múlté, ez a szerepe megszűnt. Kifejtettem, hogy a lelki fejlődés mai fokán a vallás igazán hitvallás, lelki pozitívumoknak az összege, építő világnézet, énemnek s az egész világegyetemnek termékeny egysége, mely egy egyetemes nagy céllal ad értelmet az emberi küzdelmeknek. Ma nem lehet hitemnek egy része az, hogy a szomszédomat hitét tagadjam. Ma egyik keresztény hit sem süllyedne le olyan alacsony szerepű viszonylagosságba, hogy az új nemzedék lelkébe azzal a hatalommal ültesse át tanait, hogy mit nem hisz egy másik hitvallásból, és mit hisz másképp. Az ilyen vallásnak nem volna több értéke, mint egy múltó politikai ellenzéknek, melynek összes jelentőségét a tagadott kormány szabja meg. Az ilyen vallás a meddő kritika s az ellenzéki eskedő szellem beoltásával minden egység és minden hit alapját rombolná le a fiatal lelkekben, s így önmagát is megsemmisítené. Katolicizmus és protestantizmus ma két arca a magyarság lelki megszervezésének ugyanazon célra: az örök emberi fejlődés megvalósítása a magyarságban a keresztény világnézet építő erejével. (...) Katolicizmus és protestantizmus két különböző feladata, funk-

ciója a keresztény magyarságnak. A katolicizmus lényegbeli feladata az, hogy megőrizze azt, ami minden időtől függetlenül, örökévalóan lelki alapja az emberi természetnek. A protestantizmusnak pedig, hogy állandóan fölszívja s belealkalmazza ebbe a lélekbe az emberi ész és munka új meg új eredményeit. Tudom, hogy ez a megkülönböztetés kellemetlen félreértésekre s egyoldalú magyarázatokra adhat okot, de itt nincs helyem bővebben kifejteni, s jóhiszemű ember nem fogja rossz értelemben venni.

A magyar protestantizmus megújulásának mai korában tehát a vallásstanítás a legalacsonyabb foktól fölfelé egészen más, mint amilyen az elfogult, küzdelmes századokban volt. Ismertetjük ma is a felsőbb tanítási fokozatokban a más keresztény felekezetek hitét, de minden ellenzéki megjegyzések nélkül. Mert ma tudjuk, hogy a más felekezetek hívei a maguk tanait ugyanannak a lelki folyamatnak az alapján hiszik, mint mi a mieinket. És így támadó kritikámmal könnyen ezt a hitet termő lelki folyamatot ölöm meg saját tanítványaimban is. Saját hitünket pedig csak állító, pozitív formákban adjuk át a lelkeknek. Elmondjuk például, hogy a kálvinizmus mit hisz Istenről, Jézusról, a megváltásról, az ember rendeltetéséről stb. De sohasem tesszük hozzá, hogy mit nem hisz ezekről. Éppen úgy, mintha azt kérdeik tőlem, hogy ki vagyok: megmondom egyszerűen, hogy ki vagyok, és nem sorolom föl

egyenként a föld ezernyolcszázmillió emberét külön harsogva mindenik neve mellé, hogy ő nem vagyok. A magyar protestáns hitéletnek ez a tiszta pozitívummá változása hozza magával azt is, hogy a lelkiismereti szabadságnak s az egyéni fölfogásnak nem fogjuk azt a határozatlan s korlátlanul tág fogalmat adni, melyet az elmúlt harcok szükségszerűségében sokszor adtak nekik. Ez a pontosabb meghatározása, elhatárolása az egyéni vizsgálódás jogának különben visszatérés Kálvin eredeti fölfogásához. Minden közösség lelki termékének, morális alapegységének bizonyos alapelvek a biztosítói, melyekhez senkinek sem szabad hozzányúlania. Ezek az alapelvek dogmák, és nem esnek az egyéni vizsgálódás önkénye alá. El kell fogadni azokat, mint hogy tudomnak el kell fogadnia a levegőt, ha élni akar. Hangsúlyozni kell a tanításnál, hogy a protestáns világnézetben is vannak a hitéletnek és a keresztény morálnak ilyen alapelvei, melyeket el kell fogadni, mint a születést és a halált, melyek nem eshetnek egyéni disputa alá. Még akkor sem térünk el a nagy reformátorok eredeti szándékától, ha a közösség tekintélyi elvét az egyénnel szemben a Biblia magyarázásánál is hangsúlyozzuk. Az, hogy nekem emberi méltósággal született jogom van, hogy repüljek, igen szépen hangzik. De ezzel a gyönyörű elvvel azért egy méternyit sem fogok tudni repülni, s ha egy harmadik emeletről érvényesíteni próbálom ezt a zengzetes jogomat, a nyakam szegem bele. (...) Pozitív világnézetet, építő lelki erőket, egységet, szolidaritást ad a jövő protestáns hitoktatása a magyar léleknek.

Sajátos hitéletének kiépítésén kívül természetesen kulturális, szociális és gazdasági feladatai is vannak a magyar protestantizmusnak, mégpedig mind a három téren úgy kell az életet építenie, hogy minden tényével az egyetemes magyar lelki egység megteremtésén dolgozzék. (...)

ITTHON-OTTHON

Tényleg világos...?

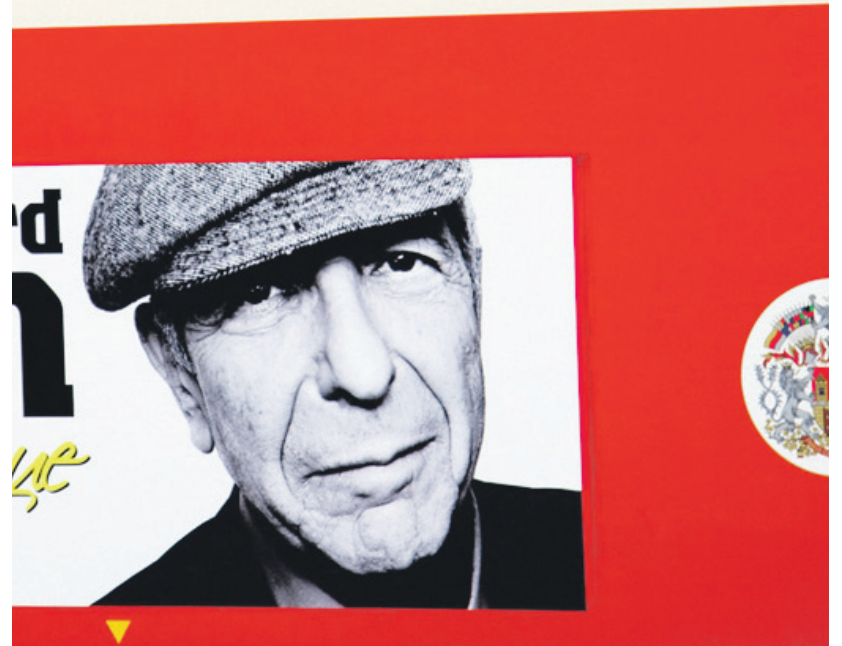
A villamos kicsit hosszabban áll a kereszteződésnél, és ahogy nézegetek kifelé, szemet szúr egy felirat a szemközti lévő lakberendezési üzlet kirakatában. A kirakatban ágyak, ágyneműk díszesen elrendezve, és az

ablakon nagy betűkkel ez áll: *Sunday in bed* (vagyis „vasárnap az ágyban” – természetesen angolul, mintha a reklám csak ezen a nyelven érné el a vásárlóközönséget!). Ahogy nézem, eszembe jut egy régi kis gyerekvers a hét napjairól: „Hétfő hetibe, kedd kedvibe, szerda szűribe, csütörtök csűribe, péntek pitvarába, szombat szobájába, vasárnap az Isten házába!” – No persze, világos, hogy vasárnap...

A villamos elindul, és lelki szemem előtt megjelenik a konfirmanduspapa, amint pulykavörösen kiabálja látogató lelkészének: „Hát még az egyetlen szabad napomat is tönkre akarja tenni?!” – mert a lelkész úgy gondolta, hogy milyen szép volna, ha a papa elkísérné konfirmandus fiát vasárnap a templomba...

meg, nekünk, katolikusoknak kötelező a vasárnapi mise!” És mintha az egyházak is fontolóra vennék a vasárnapot, manapság már egy szombat esti misével el lehet intézni a vasárnapi kötelező misehallgatást. A brazíliai többmillió városban pedig csütörtök este is volt magyar istentisztelet, hogy az egész héten gürcölő emberek a hét végén levihessék családjukat a tengerpartra, kis friss levegőt szívni... tényleg olyan világos, hogy vasárnap...?

A villamosból most földalatti lesz, bekapcsolják a világítást, és nekem eszembe jut Lipcse és a többi „keletnémet” város, ahol húsz éve gyertyás, tüntető tömeg állt még a zsúfolt templom előtt is – nem csak vasárnap! Hol van ma ez a tömeg – az újságok üres templomokról, kiháló gyülekezetekről

A villamos halad tovább, és fülembe cseng kedves ismerősünk hangja: „Tudod, én Istennel a természetben találkozom... hidd el, ott sokkal jobban tudok imádkozni, mintha a templomba mennék divatbemutatóra! Kint, a szabadban semmi nem vonja el a figyelmemet az imádságról... és a friss levegő fontos az egészségemnek...”

A következő megállónál magas, szikár, szigorú arcú, idősebb hölgy száll fel, és én újra matrózblúzos, rakott szoknyás kisgimnazista vagyok Pesten a Baár-Madasban, és figyelek hittantanárnőm utasításaira: „...és lányok, a nyáron vigyétek magatokkal a Bibliátokat, és ha nincs a közelben evangélikus templom, akkor vasárnap reggel olvassatok a Bibliából!” „És ha van református templom?” – kérdezi egyikőnk. „Akkor is otthon maradsz, és olvasol a Bibliából...” Tényleg olyan világos, hogy vasárnap... és hova...? Itt kicsit biceg az ökumené...

„Nektek könnyű” – hallom katolikus ismerősöm hangját, amint hétvégi kirándulást tervezünk a fiataloknak –, „ti szabadok vagyok, te magad döntesz – de értsd

beszélnek. Ha nem érdemes tüntetni, valaminek ellenállni, akkor az Isten háza sem érdekes már?”

Magamba nézek: bizony, én se mondhatom, hogy egész életemben minden vasárnap templomba mentem volna. Lehet persze hivatalos háborúra, menekülésre, kivándorlásra és egyéb akadályra, a valóságban ez nem változtat. Az érdekes az, hogy most, ha valamiért nem tudok eljutni „vasárnap az Isten házába”, hiányérzetem van, és nem elégít ki az otthoni bibliaolvasás, de még egy tévés vagy rádiós istentisztelet sem. Úgy érzem, valami hiányzik – még akkor is, ha a templomban az esetenkénti igen-igen unalmas prédikáció alatt szerteszét futnak a gondolataim, sőt az álom is megkísért! De mégis pihentebben, nyugodtabban, kiegyensúlyozottabban megyek haza, mintha követtem volna a lakberendező tanácsát, és ágyban töltöttem volna a vasárnapot...

A következő állomáson leszálok, és egyelőre abbahagyom a töprengést, hogy miért is nem világos az, hogy „vasárnap az Isten házába”?

RK

*Amikor úgy tűnik, nincs remény,
jöjjön hozzád áldásával az Isten,
hogy megláthasd fényét
egy kisgyermek tekintetében.*

*Amikor úgy érzed, semmi okod az örömré,
jöjjön hozzád áldásával az Isten,
hogy kedvességére találj
egy barát derűjén keresztül.*

*Amikor úgy gondold, az élet túl komor,
jöjjön hozzád áldásával az Isten,
hogy a bőrödön érezhesd
a napfényt és a szellő frissességét.*

*Amikor minden mozdulat olyan üresnek tűnik,
jöjjön hozzád áldásával az Isten,
hogy jelenlétét érezhesd
egy idegen kézszorításában.*

*Amikor a jövődöt nyomasztónak látod,
jöjjön hozzád áldásával az Isten,
hogy feltárja előtted az élet szépségét
egy ölelés biztonságában.*

*Amikor azt hiszed, már messze távolodtál tőle,
jöjjön hozzád áldásával az Isten, hogy felismerhesd:
ő ott állt mindvégig a hátad mögött,
és szeretetével várt.*

Részlet
Varga Gyöngyi
Áldáskönyvéből.
Megjelent
2009-ben
a Luther Kiadó
gondozásában.

